

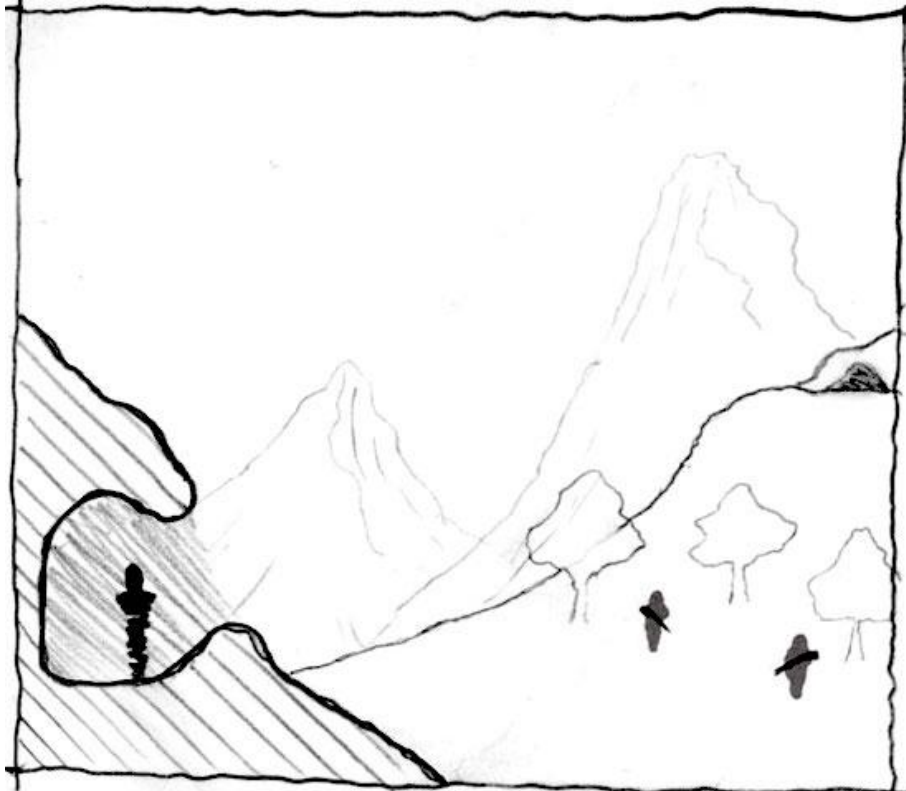
Izidor Habjanič- Dori:
Moj fotelj in Afrika

Videti, a ne biti viden!

Afriška savana je imela za naše prednike vrsto prednosti pred vsemi ostalimi okolji. Ta pregledni prostor je naš pradam, kjer lahko, zaradi veliko naravnih topografsko-vegetacijskih robov, varno **opazuješ, ne da bi bil opažen.**

Preglednost savane ponuja varnost dovolj hitrega umika ob nevarnosti, v zavetišče (v votlinske skalnate žepe in ježaste terasne gube, ki so posejane po savani), neposredno za hrbtom .

Skica 1: Preglednost afriške savane omogoča hiter umik na varno!

Dobra **prehodnost in preglednost savane ponuja tudi priložnosti**, ker omogoča zgodnjo zaznavo plena za izvedbo lova. V tem prvenstveno ravninskem prostoru so naši prapredniki lahko prikrili siceršnjo nebogljenost napram ostalim živalskim vrstam.

Brez mnogih preživetvenih prednosti zveri (močno zobovje, eksplozivna hitrost), rastlinojedcev (rogovja, izjemne moči in hitrosti) in drugih živali (kožne modifikacije, strupi) so naši prapredniki v ambientu afriške savane najlažje razvili dve ključni primerjalni prednosti: **prebrisanost in vzdržljivost**.

Slika 1: Preglednost afriške savane omogoča zgodnjo zaznavo plena za organiziranje izčrpljujočega lova.

Zaradi izpostavljenih značilnosti, ki imajo zasluge za naš obstoj in razvoj, je pustila afriška savana v naši podzavesti nedvoumno sporočilo! Po 1,5 milijona letih bivanja v njej, prepoznavamo afriško savano kot dom in kot dom prepoznavamo tudi vsak kraj oz. prostor, ki ponuja njej podobno ureditev z dovolj elementi varnosti in preglednosti.

Zapomnimo si: Dom pomeni kraj, kjer je mogoče biti varen in hkrati (zaradi dobre preglednosti) seznanjen z dogajanjem!

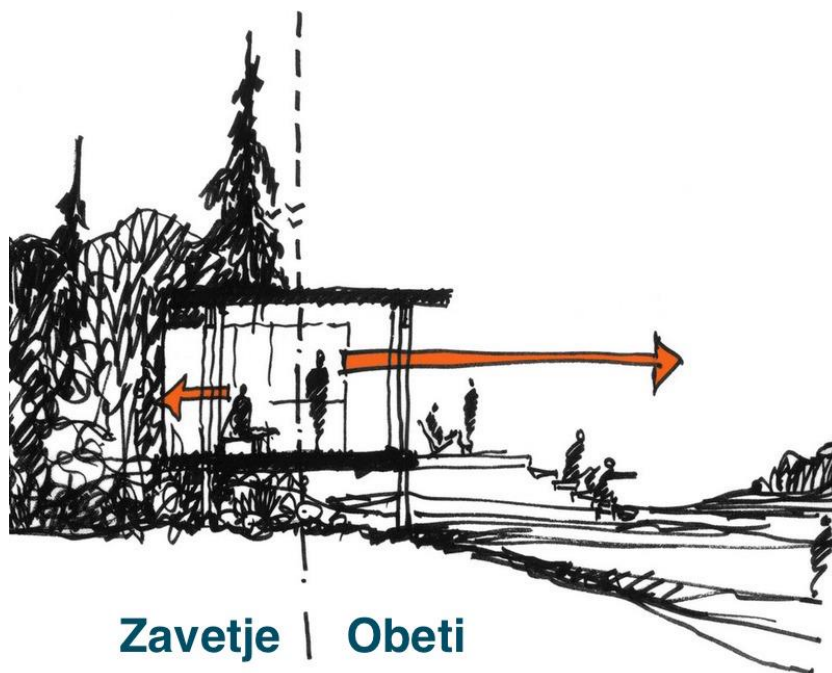
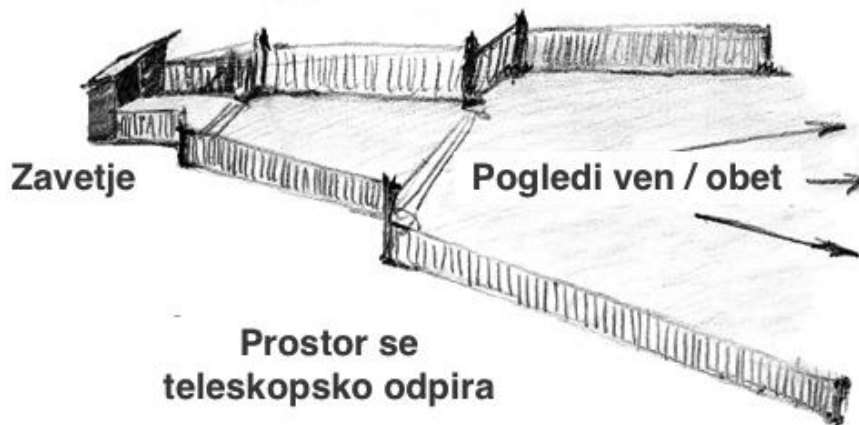
Slika 2: Afriška savana, praviljni prostor dogajanja v risanki Levji Kralj (Disney prod.). Široko odprta krajina z rastresenim drevjem in skalnatimi osamelci. Podzavestno nas tak prostor pravljjično privlači!

Če se znajdemo v prostranem okolju ali pa zgolj v majhnem skromnem ambientu stanovanja, kjer koli sta izpolnjena pogoja videti, a ne biti viden (t.j. preveč izpostavljen), nam podzavest reče: tukaj se boš dobro počutil. **Afiniteto do varne preglednosti** dobri oblikovalci vedno upoštevajo. In enako bomo počeli tudi mi.

Obeti in zavetje (Prospect and refuge)

V teoriji oblikovanja ambienta (krajinska arhitektura, arhitektura, urbanizem, dizajn) pa tudi pri oblikovanju kompozicije v upodabljaški umetnosti (slikarstvu, kiparstvu, fotografiji) ima upoštevanje naše nagnjenosti do preglednosti, ob lastni neizpostavljenosti, svoje mesto, z uveljavljanjem principa **Obeti in zavetje** (*Prospect and refuge*), ki ga na kratko predstavimo v slikah in skicah spodaj.

Ureditev ambienta ali likovna kompozicija po principu **Obeti in zavetje** poskrbi za možnost atraktivne preglednosti. Hkrati zagotavlja v kompoziciji in seveda v ureditvi ambienta, lastni varnosti in neizpostavljenosti v prid, bližino dobro izražena zavetja.

Skici 3 in 4: Primera uporabe načela Obeti in zavetje

Slika 3: Primer spoštovanja pravila Obeti in zavetje z gradnjo objekta na gozdnem robu

Slika 4: **Obeti in zavetje** v kompoziciji fotografije: ... za njima zavetje, pred njima obeti. (ikonska fotografija W. Eugene Smith-a iz leta 1946: A Walk To The Paradise Garden)

Uporaba principa **Obeti in zavetje** pomeni zadovoljevanje afinitete po varni preglednosti. Če je temu principu pri urejanju ambientsa zadoščeno, potem se, kot že vemo, v tako urejenem ambientu počutimo kot doma.

Naša podzavest je tukaj mirna. Vemo, da ocenjuje situacijo na fotografiji približno takole: sem na varnem in vse kar se dogaja na jezeru in širše je pod kontrolo! Vse dogajanje je lepo na spregled, v mojo zabavo in hkrati v prid zgodnji zaznavi pojava morebitne nevarnosti.

*Slika 4: Klop, pomaknjena v varno senco in zaščito velikega drevesa v ozadju, omogoča pregled nad pestrim dogajanjem v ospredju. Ureditev, lokacija klopi v parku, izpolnjuje princip **Obeti in zavetje** za dobro počutje. Tukaj se dobro počutimo, ta klopca bo vedno dobro obiskana.*

Čudovito, prebili smo se čez dolgočasne teorije, celo preživeli nekaj časa blizu naši podzavesti! Spoznali smo časovno utemeljene **razloge podzavesti, da oceni, kdaj, kje in zakaj se v nekem ambientu dobro počutimo.**

Zdaj smo podkovani, da ozaveščeno postrežemo spoznanim željam naše podzavesti in naš ambient, z metodo majhnih korakov, počasi, a občutno izboljšamo. Pripravljeni? Sledijo uporabni nasveti!

Uporabni nasveti

Tokrat bomo novo znanje uporabili za ureditev naših najljubših območij. Preverjali bomo pravilnost razporeditve in usmeritve za elemente naše opreme, na katerih se veliko zadržujemo: za (1) **udobne sedeže počitka** (fotelj, kavč itd.), za (2) **sedeže za delovno mizo**, in za (3) **sedeže za jedilno mizo**.

(1) Kako in kam postavim sedeže za počitek?

Razmestimo in usmerimo (ali preverimo) naše fotelje, kavče, sedežne garniture. Uveljavimo princip *Obeti in zavetje* z upoštevanjem dveh pravil, ki zagotavljata dobro počutje in večjo navezanost na naš ambient.

PRAVILO ŠT. 1:

Postavi in usmeri sedeže za počitek tako, da se **zagotovi pregled nad dogajanjem v prostoru in tudi širše, pregled nad dogajanjem v zunanosti!**

+ Fotografija spodaj: Podrejanje pravilu št.1

Dober pregled nad dogajanjem, v ambientu in širše, v prostoru vzunaj, iz rdečega fotelja desno in iz modrega dvoseda na levi ! (Lokacija rdečega ležalnika ob oknu je sporna!)

- Fotografija spodaj: Zanemarjanje pravila št.1

Zelo slaba postavitev kavča. Kljub pregledu nad dogajanjem v ambientu je kavč s hrbtom orientiran proti pogledom navzven in tako zanemarlja čudovit razgled!

+ Fotografija spodaj: Podrejanje pravilu št.1

Dobra postavitev (pregled) kavča na desni. Fotelj ob oknu ni sporno postavljen, ker je vrtljiv, torej se zlahka obrne za preglednost v smeri razgleda. V primeru, da je obrnjen s hrbtom proti razgledu, uporabnika ščiti visoko naslonjalo, kar je velikokrat dovolj, če sedala v prostoru ne moremo idealno orientirati.

- Fotografija spodaj: Zanemarjanje pravila št.1

Slaba postavitev sive sedežne garniture, ki kaže hrbet razgledu in prostoru. Hkrati ovira siva garnitura pregled črnemu kavču, ki je sicer dobro orientiran. Ob vsej vizualni atraktivnosti ureditve, se v tej dnevni sobi nikoli ne bi počutili povsem doma! Predstavljena ureditev je, kljub izpostavljeni veliki napaki, pravkar prejela letošnjo nagrado WAN Interior Design 2015. O tempora, o mores!

PRAVILO ŠT. 2

Zagotovi postavitev in usmeritev sedežev, ki **ne bo dopuščala aktivnosti/hoje za mestom sedenja!**

+ Fotografija spodaj: Podrejanje pravilu št.2

Dobra postavitev in visoko naslonjalo kavča. Dobro zaščiten hrbet!

- Fotografija spodaj: Zanemarjanje pravila št.2

Slaba postavitev dvoseda (zeleni vzorec) z nizkim naslonjalom. Za hrbtom je predvidena hoja in aktivnosti za jedilno mizo

- Fotografija spodaj: Zanemarjanje pravila št.2

Slaba postavitev in orientacija obeh sedežnih garnitur (sivega troseda in roza kavča) glede na dopusten promet za hrbtom uporabnikov.

(2) Kako in kam postavim sedeže za delovno mizo?

Razmestimo in usmerimo sedeže za delovnimi mizami. Upoštevajmo princip **Obeti in zavetje**, ki zagotavlja dobro počutje in večjo navezanost na naš ambient, z uveljavitvijo glavnega pravila spodaj.

PRAVILO ŠT. 3:

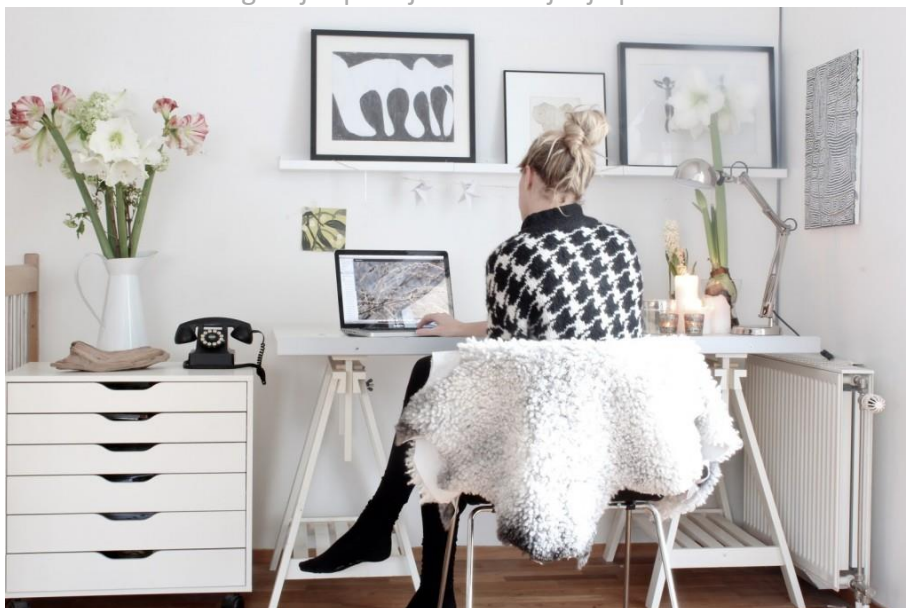
Postavi in usmeri sedeže za delovno mizo tako, da nikoli **ne kažejo v prostor s hrbtom (naslonjalom) stola**, oz. tako, da **imaš, izza delovne mize, vedno pregled nad prostorom!**

+ Fotografija spodaj: Podrejanje pravilu št.3

Stol izza delovne mize je pravilno usmerjen, omogoča pregled uporabnika nad prostorom, nad tem kdo vstopa, itd.

- Fotografija spodaj: Zanemarjanje pravila št.3

Napačna orientacija stola izza delovne mize. Ni pregleda nad dogajanjem za hrbtom.

- Fotografija spodaj: Zanemarjanje pravila št.3

Napačna orientacija. Tudi v Sloveniji je pogosto opaziti najbolj tipično napačno postavitev delovne mize in stola za njo: miza se postavlja pod okno, tako da hrbet uporabnika na stolu gleda v prostor.

(3) Kako in kam postavimo sedeže za jedilno mizo?

Razmestimo in usmerimo sedeže za jedilno mizo. Upoštevajmo princip *Obeti in zavetje* z uveljavitvijo pravila, ki zagotavlja dobro počutje in večjo navezanost na naš ambient:

PRAVILO ŠT. 4:

Z usmeritvijo mize in sedežev za jedilno mizo, **zagotovi vsem enakoverdno, najbolj atraktiven pogled**, ki je izza jedilne mize mogoč!

+ Fotografija spodaj: Podrejanje pravilu št.4

Orientacija jedilne mize in stolov na pravilen način! Za mizo sedeči imajo zagotovljen (enakoverdno) pogled na najbolj atraktivno morsko veduto.

- Fotografija spodaj: Zanemarjanje pravila št.4

Napačna rešitev! Uporabniki, ki sedijo s hrbtom usmerjeni proti stekleni steni oz. atrijskemu vrtu so v podrejenem položaju.

(4) Kako ukrepamo če pravilna namestitev in/ali usmeritev sedeža ni mogoča?

Duh afriške savane bomo s pridom vnesli v naš ambient, da bi pravilno postavili naš najljubši in najbolj udoben fotelj, usmerili našo jedilno mizo in si uredili najbolj pravilno umestitev naše delovne mize in stola.

Kadar to ni mogoče (in to je kar velikokrat) si za sprejemljivejše sedenje (še vedno v duhu afriške savane) pomagamo s pravili v nadaljevanju.

PRAVILO ŠT. 5:

Zagotovi dobro **zaščito hrbta** z izborom sedežev, foteljev, kavčev itd. z **visokim naslonjalom!**

Visoko naslonjalo, sodobnega fotelja v ospredju fotografije, popravlja izpostavljenost uporabnika. Fotelj je namreč na poziciji, ki ima veliko dogajanja v zahrbtju.

Poleg pravilno usmerjenega sedeža za delovno mizo, lahko na fotografiji vidimo še alternativno obliko zaščite izpostavljenega hrbta za rjavi fotelja v ozadju. Izpostavljenost zahrbtja tega fotelja, ki nima dovolj visokega naslonjala, glene na svojo pozicijo, je popravljena z veliko sobno rastlino.

Visoko naslonjalo tega fotelja dopušča poljubnejšo izbiro njegovih pozicij ali orientacij v prostoru.

PRAVILO ŠT. 6:

Z ogledalom zagotovi izboljšanje počutja uporabnikom sedežev, ki so s hrbti usmerjeni v prostor.

Trije uporabniki sedežev (stoli za mizo, ki so bližje mestu fotografiranja) imajo, s postavitvijo ogledala, popravljeno "krivico" slabše varnosti, t.j. povečano preglednost nad dogajanjem